

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

БЕСАРАБ СВИТЛАНА ОЛЕКСІЇВНА

УДК 658.152:005.21]:669 (477)

**УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ
(за матеріалами металургійних підприємств України)**

Спеціальність 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі економіки підприємств ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти і науки України, м. Київ

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Швиданенко Генефа Олександрівна
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
завідувач кафедри економіки підприємств

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Сталінська Олена Вікторівна,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
професор кафедри міжнародних економічних відносин.

кандидат економічних наук, доцент
Пасічник Наталія Вячеславівна,
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами

Захист відбудеться «16» травня 2018 р. о 14⁰⁰ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.03 ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03057, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1, ауд. 203.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Дегтярівська, 49 г, ауд. 601.

Автореферат розісланий «12» квітня 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, професор

А. В. Федорченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Дослідження проблем інвестиційного менеджменту перебувають у центрі уваги світової економічної науки, формуючи основу господарської діяльності сучасних підприємств і забезпечуючи процеси їх економічного зростання. Високий динамізм і невизначеність зовнішнього середовища, які останнім часом стали звичайними умовами діяльності суб'єктів ринкових відносин, зумовлюють трансформацію процесів управління інвестиційною діяльністю підприємств, потребують їх швидкої реакції на зміни бізнес-середовища. Сьогодні слід говорити про новий формат управління інвестиційною діяльністю підприємств, а саме в умовах становлення К-суспільства (Knowledge society) та економіки знань, головними рисами яких є перетворення знань на ключовий фактор виробництва та економічного зростання; підвищення наукомісткості товарів, інтелектуалізація ринкових, соціальних, виробничих та управлінських процесів; зміна технологічного базису економіки, інтенсифікація та безперервність інноваційних перетворень. За таких обставин застосування класичних підходів до процесів управління інвестиційною діяльністю підприємств знижує ефективність їх інвестиційного менеджменту й потребує використання новітніх концепцій інвестування та управління.

Теоретичною базою дослідження проблем інвестиційної діяльності підприємств є праці видатних зарубіжних і вітчизняних учених, серед яких слід виокремити роботи З. Боді, С. Брю, Л. Гітмана, Дж. Кейнса, К. Макконнелла, А. Маршалла, Дж. Мілля, П. Самуельсона, А. Сміта, Д. Тобіна, У. Шарпа, Г. Іванова, Н. Лахметкіної, І. Бланка, Л. Борщ, Л. Белоусової, Ю. Буднікової, О. Гетьмана, В. Гриньової, Б. Губського, Л. Докієнко, А. Завгороднього, Л. Лігоненко, Т. Майорової, М. Мироненка, І. Мойсеєнко, Н. Пасічник, А. Пересади, С. Прилипка, О. Петухової, А. Пилипенка, В. Савчука, О. Сталінської, О. Терещенка, А. Пересади, В. Федоренка, З. Шершньової та ін.

Актуальною є потреба дослідження проблематики застосування новітніх технологій інвестиційного менеджменту на металургійних підприємствах України, які продовжують бути «локомотивом розвитку» вітчизняної економіки, проте за технологічними параметрами відповідають лише третьому технологічному укладу. Зазначені проблеми досліджено в працях відомих вітчизняних науковців, зокрема О. Амоши, В. Большакова, В. Білецького, Л. Горошкової, Л. Збаразської, О. Минаєва, О. Молдована, Ю. Макогон, В. Нікіфорової та ін.

Водночас, заявлена на міжнародному економічному форумі в Давосі четверта промислова революція передбачає формування абсолютно нового типу промислового виробництва, основою якого є значний аналітичний масив інформації та повна автоматизація виробничих процесів, а також технологія доповненої реальності, коли інформаційно-цифрова компонента стає невід'ємною частиною процесу виробництва. Прискорення темпів науково-технологічного прогресу (НТП) і зростання на цій основі ролі екологічних і виробничих інновацій, розвиток підприємств в умовах

динамічного середовища та коливання кон'юнктури інвестиційного ринку зумовлюють потребу підвищення ефективності інвестиційного менеджменту підприємств з урахуванням ринкових змін і використання інструментів сучасного управління.

Актуальність питань удосконалення процесів управління інвестиційною діяльністю підприємств, недостатня розробленість окремих фрагментів на теоретичному й практичному рівнях в умовах турбулентного зовнішнього середовища, а також невирішеність проблемних аспектів методичного характеру зумовили вибір теми, визначили мету, завдання, об'єкт, предмет і логіку дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри економіки підприємств ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за темами «Теоретичні, науково-методичні та прикладні засади ефективності функціонування і розвитку підприємств» (державний реєстраційний номер 0111U002614) і «Неоекономіка та імперативи розвитку підприємництва» (державний реєстраційний номер 0116U001555), а також у межах науково-дослідної роботи «Підвищення ефективності управління підприємствами різних організаційно-правових форм в умовах фінансово-економічної нестабільності» (державний реєстраційний номер 0114U006193) наукового журналу «Економіка і фінанси» (м. Дніпро). У їх межах особисто автором обґрунтовано стратегічно орієнтовану модель управління інвестиційною діяльністю підприємств на засадах самоорганізації та адаптації до практичного застосування аналітичного інструментарію щодо оцінювання ефективності забезпечення та використання інвестиційних ресурсів, а також визначення рівня результативності інвестиційного менеджменту в умовах динамічного конкурентного середовища господарювання.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є комплексне наукове та практичне вирішення низки проблемних питань забезпечення ефективного управління інвестиційною діяльністю металургійних підприємств, а також розроблення методичних і практичних рекомендацій щодо її активізації. Відповідно до зазначеної мети в роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- проаналізувати процес трансформації понятійно-категоріального апарату дослідження задля уточнення сутності категорії «інвестиції» та базових дефініцій управління інвестиційною діяльністю підприємств на сучасному етапі економічного розвитку;
- систематизувати теоретичні засади управління інвестиційною діяльністю підприємств з урахуванням нових концепцій інвестування та менеджменту;
- удосконалити методичні підходи до управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах становлення економіки знань;

- виявити специфіку та головні тенденції розвитку вітчизняних металургійних підприємств;
- дослідити реальний фінансово-економічний стан інвестиційної діяльності металургійних підприємств України;
- оцінити ефективність інвестиційного менеджменту металургійних підприємств України;
- визначити економічні передумови та перспективи розвитку вітчизняних металургійних підприємств;
- обґрунтувати доцільність імплементації запропонованої стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств;
- розрахувати прогностичні значення ключових показників підвищення ефективності інвестиційного менеджменту досліджуваної вибірки підприємств.

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення інвестиційної діяльності підприємств в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів ефективного управління інвестиційною діяльністю металургійних підприємств.

Методи дослідження. Методична основа дисертації ґрунтується на сучасних теоріях інвестицій та управління, які дають змогу дослідити процеси управління інвестиційною діяльністю підприємств з урахуванням динамічних змін ринкового середовища. У роботі використано широкий спектр загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, зокрема:

- при побудові логічної структури дисертаційної роботи використано структурно-логічний аналіз і системний підхід;
- при розгляді понятійно-категоріального апарату в дослідженні використано такі методи: історичний, діалектичний, систематизації та теоретичного узагальнення;
- при аналітичному оцінюванні сучасного стану підприємств, а також тенденцій світової та вітчизняної металургії використано методи: статистичних порівнянь, вибіркового обстеження та групування, екстраполяції, укрупнення результатів, фінансового та індексного аналізу;
- при обґрунтуванні застосування інструментів стратегічного менеджменту та доцільності впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств використано методи стратегічного аналізу, екстраполяції, а також розрахунково-конструктивний метод;
- при обґрунтуванні очікуваних результатів імплементації авторських пропозицій у діяльність металургійних підприємств застосовано прогностичні методи наукового пізнання.

Інформаційну базу дослідження становлять чинна нормативно-законодавча база, дані Державної служби статистики України, монографії, наукові статті та публікації вітчизняних і зарубіжних учених із проблем економіки, менеджменту, науково-технічного прогресу та інвестиційного

розвитку промислових підприємств, фахові наукові журнали, дані офіційних сайтів у мережі Інтернет, публічні дані підприємств та їх об'єднань, дані аналітичних і рейтингових агенцій, а також результати власних досліджень автора.

Наукова новизна одержаних результатів. Найсуттєвішими результатами дисертаційної роботи, що формують наукову новизну та виносяться на захист, є такі:

вперше:

– сформовано теоретико-методичний підхід до розроблення та впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств, яка на відміну від існуючих базується на засадах самоорганізації, складається із шести структурних блоків: візія, стратегічна діагностика, стратегічний вибір, стратегічне планування, обґрунтована інвестиційна політика та програма, стратегічний контролінг, і передбачає домінування ментально-когнітивних інструментів інвестиційного забезпечення діяльності як триггеру ефективного розвитку суб'єктів ринкових відносин;

удосконалено:

– класифікацію інвестицій у контексті діяльності суб'єктів господарювання, зокрема: за напрямками інвестування – у виробничу, інноваційну, соціальну та іншу діяльність; за цілями інвестування – стратегічні, базові, поточні; за видами очікуваного ефекту – економічні, екологічні, соціальні, технологічні; за видами ресурсів – матеріальні та інтелектуальні, що, на відміну від існуючих підходів, конкретизує економічну сутність інвестицій на рівні підприємства;

– групування факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства, яка доповнена масивом внутрішніх чинників впливу економічного, технологічного, організаційного та соціального характеру на рівні суб'єкта господарювання, а також окремими індикаторами на рівні держави (наявність бюрократичних бар'єрів і рівень корупції, політика країни щодо НТП) і галузі (наявність програми розвитку галузі, рівень інтеграційних процесів у галузі), що розширює потенційні можливості підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів ринкових відносин;

– методичний підхід до визначення складових інвестиційних ресурсів підприємств на засадах поєднання ключових компетентностей і динамічних здатностей суб'єктів ринкових відносин, які в сукупності забезпечують потенційні можливості інвестиційного розвитку в довгостроковій перспективі;

– науково-методичний інструментарій оцінювання результативності інвестиційного менеджменту підприємств шляхом розрахунку інтегральних показників ефективності забезпечення інвестиційними ресурсами та їх використання, що уможливорює підвищення об'єктивності прогнозування результатів інвестиційної діяльності;

набули подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат визначення економічної сутності й взаємозв'язку категорії «інвестиції» та понять «інвестиційний процес», «інвестиційна діяльність», «управління інвестиційною діяльністю», для яких запропоновані авторські визначення, що підкреслюють їх ціннісну сутність і сприяють розвитку економічної теорії управління діяльністю підприємства;

- закономірності щодо змін в інвестиційній діяльності підприємств, яка все більше набуває ознак економіки знань, а саме: пріоритетне інвестування відтворення інтелектуального капіталу, зростання якості інвестованих активів, зміщення акцентів щодо організаційних здатностей підприємств, а також розвиток нових форм інвестування, зокрема венчурного;

- сучасні механізми управління інвестиційною діяльністю підприємств з урахуванням рівня організації їх діяльності, які надають змогу прогнозувати ефективність інвестиційного менеджменту на основі визначення взаємної кореляційної функції сукупностей показників, а також моделювання ситуації відповідно до стратегічних орієнтирів інвестиційного розвитку.

Практичне значення одержаних результатів. Основні наукові положення дисертації доведені до рівня конкретних методик і прикладного інструментарію, спрямованих на підвищення результативності інвестиційного менеджменту в умовах динамічного середовища. Розроблені методичні рекомендації були використані: ПАТ «Запоріжсталь» – пропозиції щодо оцінювання рівня ефективності інвестиційної діяльності підприємств шляхом розрахунку інтегральних показників ефективності забезпечення інвестиційними ресурсами та ефективності їх використання (довідка № 51 від 9.11.2017 р.); ТОВ «Метінвест Холдинг» – пропозиції щодо впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємства, а також прогнозування ефективності його інвестиційної діяльності відповідно до стратегічних орієнтирів інвестиційного розвитку (довідка № 237 від 6.11.2017 р.); Об'єднанням підприємств «Укрметалургпром» – пропозиції щодо впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємства на засадах самоорганізації (довідка № АК205/60 від 23.11.2017 р.).

Ключові методичні положення та результати дослідження використовуються в навчальному процесі ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Управління ресурсами підприємства», «Управління конкурентоспроможністю підприємства» (довідка від 15.11.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним і завершеним науковим дослідженням. Теоретичні обґрунтування, методичні розробки, практичні результати, висновки та рекомендації, що містяться в роботі, отримані автором самостійно та викладені в його наукових працях. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, використано положення та ідеї, які належать особисто автору.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, результати, висновки та практичні рекомендації доповідались на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Перспективи розвитку економіки в умовах глобальної кризи» (м. Дніпропетровськ, 2014 р.); «Економіка підприємства: теорія і практика» (м. Київ, 2016 р.); «Модернізація національної економіки країни: шляхи виходу із кризи» (м. Тернопіль, 2017 р.); «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (м. Тернопіль, 2017 р.), «Всесвітня наукова експансія» (м. Ковентрі, Велика Британія, 2017).

Публікації. Основні положення та найважливіші результати дисертаційної роботи опубліковано автором у 11 наукових працях загальним обсягом 4,4 друк. арк., з них: 6 – у наукових фахових виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз, 1 – у науковому виданні України, яке включено до міжнародних наукометричних баз, 5 – в інших виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг дисертації становить 190 сторінок. Робота містить 24 таблиці на 18 сторінках, 33 рисунки на 23 сторінках, 27 додатків на 42 сторінках. Список використаних джерел налічує 244 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету й завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлено наукову новизну та практичне значення отриманих наукових результатів, а також наведено відомості щодо їх апробації.

У **розділі 1 «Теоретичні аспекти управління інвестиційною діяльністю підприємств»** розглянуто предметне поле дослідження, наведено його сутнісну характеристику; уточнено категоріальний апарат управління інвестиційною діяльністю підприємств; досліджено основні методичні аспекти інвестиційного менеджменту в умовах економіки знань.

Результати теоретичного аналізу, узагальнення сутності та визначення сучасної мети інвестування надали змогу сформулювати авторське тлумачення категорії «інвестиції», як форми вкладання різних видів капіталу в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності суб'єктів ринкових відносин із метою зростання ринкової вартості бізнесу та створення цінності для всіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів). Подальшого вдосконалення набула й низка сумісних за змістом понять, а саме «інвестиційний процес», «інвестиційна діяльність», «управління інвестиційною діяльністю» та «стратегічний інвестиційний менеджмент підприємств», які стали логічним продовженням авторського підходу до трактування мети інвестування.

Визначено змістовне наповнення функціонального аспекту й складові сучасного управління інвестиційною діяльністю підприємств, до яких віднесено інвестиційну стратегію, інвестиційні ресурси, інвестиційний портфель, інвестиційну привабливість та інвестиційні ризики, а також запропоновано авторське бачення їх сутності. Обґрунтовано потребу

розширення переліку чинників впливу на інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання окремими індикаторами на рівні держави (наявність бюрократичних бар'єрів і рівень корупції, політика країни щодо НТП»), галузі (наявність програми розвитку підприємств за окремим видом діяльності, рівень інтеграційних процесів на підприємствах за окремим видом діяльності), а також на рівні підприємств (масив чинників, що включає економічні, технологічні, організаційні та соціальні фактори).

Досліджено трансформацію складових інвестиційної діяльності суб'єктів ринкових відносин в умовах становлення економіки знань, що зумовлює модифікацію їх інвестиційного менеджменту і потребує його стратегічної орієнтації. Водночас, об'єктивна необхідність розвитку людського та інноваційного потенціалу підприємств в умовах економіки знань зумовлює превалювання ментально-когнітивних аспектів у сучасному інвестиційному менеджменті, мейнстрімом якого є узгодженість орієнтирів розвитку підприємств із прагненнями працівників, їхньою здатністю до процесів самоорганізації та саморозвитку (рис. 1).

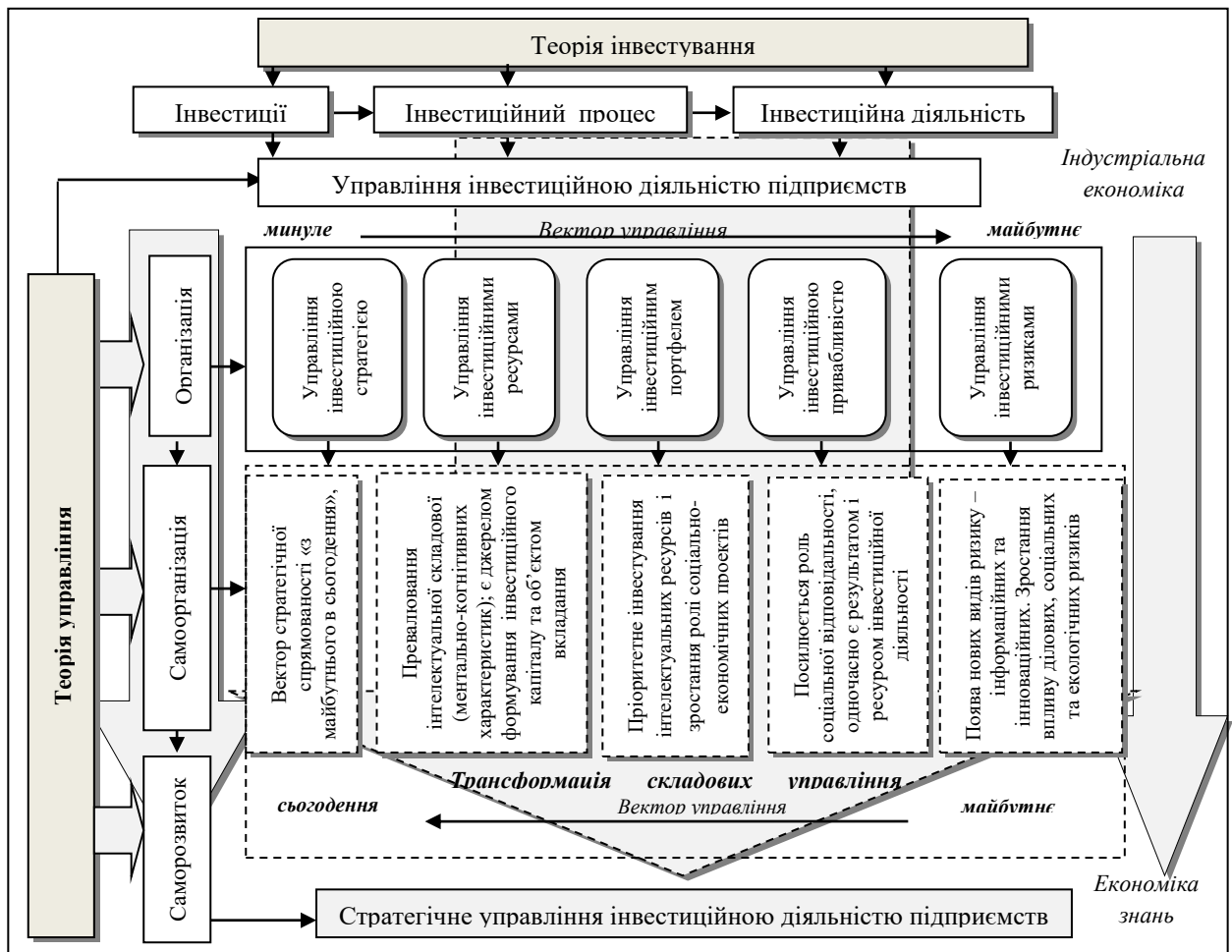

Рис. 1. Зміна парадигми управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах становлення економіки знань

Джерело: розроблено автором

Обґрунтовано об'єктивну необхідність посилення мотиваційної системи підприємств і формування лідерської культури, створення гнучкої

(децентралізованої) організаційної структури управління, розвитку внутрішньої системи навчання співробітників та ін., які зумовлені роллю людського капіталу як необмеженого, стратегічно важливого ресурсу розвитку підприємств.

У роботі висвітлено авторський підхід до визначення складу інвестиційних ресурсів суб'єктів ринкових відносин, виокремлено їх інтелектуальну складову згідно з концепцією динамічних здатностей. Визначено компоненти інтелектуальних інвестиційних ресурсів, які згруповано за ознаками: рейтингово-ринкові, ментально-когнітивні та інформаційні, розглянуто їх вплив на формування відповідних компетентностей, організаційних здібностей та організаційних рутин інвестиційної діяльності. Поєднання ключових компетентностей підприємств із їх динамічними здатностями створює інвестиційні можливості суб'єктів господарювання, забезпечує їм конкурентні переваги в довгостроковій перспективі.

Обґрунтовано впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств, яка складається із шести структурних блоків: візія, стратегічна діагностика, стратегічний вибір ключових напрямів і механізмів інвестиційного розвитку, стратегічне планування, інвестиційна політика та програма, стратегічний контролінг (рис. 2).

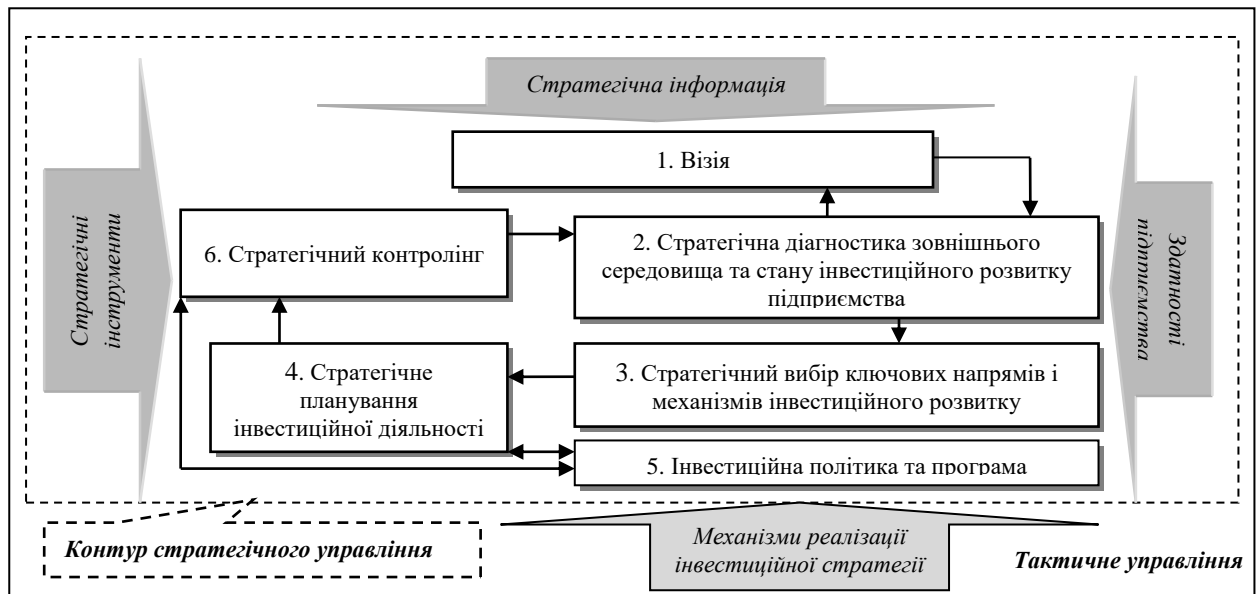

Рис. 2. Схема стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств

Джерело: розроблено автором

В основу цієї моделі покладено цільовий підхід до формування інвестиційної стратегії, який передбачає першочергове визначення стратегічних цілей і градацію пріоритетів інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання з подальшим аналізом зовнішнього середовища та використанням змін його стану задля виконання намічених стратегічних орієнтирів.

У розділі 2 «Діагностика ефективності управління інвестиційною діяльністю металургійних підприємств України» досліджено особливості та сучасні тенденції розвитку вітчизняних металургійних підприємств; здійснено аналіз стану їх інвестиційної діяльності; оцінено ефективність їх інвестиційного менеджменту.

Визначено, що стратегічна значущість вітчизняної металургії пов'язана, передусім, із тим, що її продукція є основою розвитку підприємств інших галузей, зокрема, машинобудування, будівництва, оборонно-промислового комплексу та інших, при цьому вона забезпечена власною сировинною базою, створює значну кількість робочих місць та є бюджетотворюючою. Наявність у країні великих металургійних підприємств надає змогу Україні посідати вагомі рейтингові позиції серед світових виробників сталі, а провідними металургійними підприємствами України є комбінати повного циклу, що входять до складу інтегрованих гірничо-металургійних компаній з широкою мережею корпоративних відносин. Проте негативні тенденції останніх років зумовили суттєве зниження показників активності та ефективності їх діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка відносних показників діяльності металургійних підприємств України, %

Показники	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Зміни за період
Частка металургійної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції	22,0	22,0	17,6	18,8	18,1	16,3	15,7	16,6	15,9	14,9	«-» 7,1
Частка експорту металургійної продукції в загальному обсязі товарного експорту країни	39,9	39,6	30,7	32,3	31,2	26,4	27,1	27,1	23,6	39,9	-
Частка експорту металургійної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції	66,7	72,2	70,7	68,8	72,6	67,4	67,5	76,3	63,0	62,5	«-» 4,2
Частка витрат на інноваційну діяльність у загальному обсязі інноваційних витрат у промисловості	25,5	27,4	11,2	0,4	9,3	9,4	11,4	6,1	57,2	62,3	«+» 38,4
Частка реальних інвестицій в загальному обсязі реальних інвестицій у промисловість	17,4	13,7	12,9	12,1	12,4	10,1	11,1	13,7	14,9	12,5	«-» 4,9
Частка прямих іноземних інвестицій в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку України	д/н	д/н	45,1	34,1	32,3	28,7	19,0	17,6	15,5	15,7	«-» 29,4
Рівень рентабельності («-» збитковості) операційної діяльності	7,8	5,2	«-» 2,3	«-» 0,6	0,1	«-» 4,2	«-» 2,7	2,8	0,7	3,9	«-» 3,9
Рівень рентабельності («-» збитковості) усієї діяльності	5,3	1,5	«-» 4,3	«-» 1,7	«-» 1,4	«-» 5,5	«-» 5,0	«-» 12,3	«-» 10,2	«-» 2,2	«-» 7,5

Джерело: узагальнено автором на основі даних Державної служби статистики України

Сучасний стан вітчизняних металургійних підприємств характеризується: техніко-технологічною відсталістю виробництва з високою часткою мартенівської сталі та незначною часткою безперервного розливу

стали в загальному обсязі її випуску; високим рівнем зношення основних виробничих фондів, завищеною енерго- і ресурсомісткістю виробництва, значним екологічним навантаженням на довкілля; незбалансованою структурою експорту та імпорту металопродукції, коли продукція з низькою доданою вартістю становить практично весь обсяг експорту, а продукція з високою доданою вартістю (готова продукція) надходить від закордонних виробників, знижуючи прибутковість вітчизняних металургійних підприємств; вузькістю внутрішнього ринку збуту металургійної продукції і, як наслідок – надзвичайною чутливістю до коливань попиту в країнах, що імпортують український метал.

На основі авторського підходу здійснено діагностику рівня ефективності інвестиційної діяльності провідних вітчизняних металургійних підприємств, зокрема групи компаній «Метінвест», вертикально-інтегрованої компанії «Інтерпайп», а також ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Її результати свідчать про переважно неефективний інвестиційний менеджмент вітчизняних металургійних підприємств унаслідок пасивної політики щодо використання зовнішніх джерел формування інвестиційного капіталу, невиправданого обмеження інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання власними джерелами фінансування, короткострокової орієнтації інвестиційного менеджменту з пріоритетним використанням механізмів операційного управління (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка ефективності інвестиційної діяльності провідних металургійних компаній та їх міжнародного кредитного рейтингу

Показники	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Група компаній «Метінвест»									
Рівень ефективності інвест. діяльності, %	11,55	3,35	4,59	6,22	2,74	3,39	3,58	1,47	1,96
Міжнародний кредитний рейтинг	B	B	B	B	B	CCC	RD	RD	B
Оцінка інвестиційного менеджменту	<i>Недостатньо ефективне управління внаслідок помірної інвестиційної активності на вітчизняному ринку та середньо ризикові зобов'язання неінвестиційного класу (спекулятивні) на міжнародних ринках</i>								
Компанія «Інтерпайп»									
Рівень ефективності інвест. діяльності, %	1,23	2,78	2,47	0,28	1,07	1,34	1,37	2,75	1,70
Міжнародний кредитний рейтинг	B	CCC	RD	RD	B-	RD	RD	RD	RD
Оцінка інвестиційного менеджменту	<i>Недостатньо ефективне управління через помірну інвестиційну активність компанії на вітчизняному ринку та високоризикові зобов'язання неінвестиційного класу (обмеженого дефолту) на міжнародних ринках</i>								
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»									
Рівень ефективності інвест. діяльності, %	Дані відсутні				0,23	0,36	0,95	0,20	0,17
Міжнародний кредитний рейтинг	Дані відсутні				BB+	BB+	BB+	BB+	BB+
Оцінка інвестиційного менеджменту	<i>Неефективне управління через пасивну інвестиційну діяльність компанії на вітчизняному ринку та низькоризикові зобов'язання неінвестиційного класу (ризик переважає інвестиційні компоненти) на міжнародних ринках</i>								

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємств

Отримані результати дослідження ефективності інвестиційної діяльності провідних металургійних підприємств свідчать про потребу стратегічної орієнтації їх інвестиційного менеджменту, використання новітніх підходів до організаційного забезпечення інвестиційних процесів.

У розділі 3 «Удосконалення процесів управління інвестиційною діяльністю металургійних підприємств України» визначено закономірності інвестиційного розвитку вітчизняних металургійних підприємств; ідентифіковано їх основні бізнес-ризиків в динамічному середовищі функціонування; запропоновано авторській підхід до розроблення та реалізації стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств на засадах самоорганізації.

Виявлено, що період нестійкого попиту та низьких цін на металургійну продукцію значною мірою вплинув на результати інвестиційної діяльності вітчизняних металургійних підприємств, змушуючи їх докорінно переглядати існуючі стратегії інвестиційного розвитку. Головними глобальними викликами в їх діяльності наразі є неготовність до динамічного зростання, низька продуктивність праці, обмежений доступ до капіталу, висока капіталомісткість проектів, обмежений доступ до енергоресурсів, кіберзагрози, низький рівень реалізації інновацій тощо. Загрозами національного характеру є наявність порівняно високої частки потенційно проблемних активів, відсутність дієвої промислової політики, шахрайство й корупція, вузькість внутрішнього ринку, втрата виробничих потужностей у зоні АТО, відсутність стратегічного бачення майбутньої діяльності. Визначено, що впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств є нагальною потребою для всіх металевих компаній, незалежно від їх рівня стратегічної орієнтації (рис. 3).

Ознаки стратегічної орієнтованості підприємств		
Група компаній «Метінвест»	Компанія «Інтерпайп»	ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»
Місія є чіткою, зрозумілою для всіх стейкхолдерів, з орієнтацією на соціальні аспекти і потреби клієнтів	Місія є чіткою, зрозумілою для всіх стейкхолдерів, з орієнтацією на потреби клієнтів	Діє в межах місії ArcelorMittal
Головний напрям корпоративної стратегії – «Стати провідним інтегрованим виробником сталі в Європі.»	Головний напрям корпоративної стратегії – «Динамічна компанія світового рівня...»	Головний напрям корпоративної стратегії – «Сталий розвиток, якість і лідерство...»
Інвестиційна стратегія визначена, проте є складовою технологічної стратегії	Інвестиційна стратегія не визначена	Інвестиційна стратегія не визначена
Забезпечення інвестиційними ресурсами – суттєва недостатність, через яку були заморожені деякі проекти	Забезпечення інвестиційними ресурсами – наявність власних ресурсів на впровадження незначних короткострокових інвестиційних проектів	Забезпечення інвестиційними ресурсами – повне фінансування холдинговою структурою
Наявність системи управління інвестиційним ризиком: ґрунтується на міжнародних і внутрішніх стандартах, визнана найкращою в 2011 р.	Наявність системи управління інвестиційним ризиком: дані відсутні	Наявність системи управління інвестиційним ризиком: ґрунтується на міжнародних стандартах
Практика застосування інструментів стратегічного менеджменту: на високому рівні	Практика застосування інструментів стратегічного менеджменту: переважно для визначення доцільності впровадження окремих інвестиційних проектів	Практика застосування інструментів стратегічного менеджменту - запозичена у акціонерів ArcelorMittal
Прозора публічна діяльність	Непрозора публічна діяльність	Прозора публічна діяльність
Міжнародний кредитний рейтинг "B" (прогноз "стабільний")	Міжнародний кредитний рейтинг відкликано, останній – "RD" ("обмежений дефолт")	Міжнародний кредитний рейтинг "BB+" (прогноз "стабільний")

Рис. 3. Характеристика стратегічної орієнтованості провідних металургійних компаній

Джерело: розроблено автором

Так, для групи компаній «Метінвест», яка вирізняється досить високим рівнем свого стратегічного менеджменту, впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю передбачає: по-перше, виокремлення інвестиційної стратегії та створення відповідного самостійного підрозділу з метою зосередження уваги на критично важливих питаннях інвестиційної діяльності; по-друге, розширення межі ментально-когнітивних аспектів інвестиційного управління з метою створення умов для саморозвитку інтегрованих підприємств. З огляду на це запропоновано авторський підхід до формування стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств на засадах самоорганізації (рис. 4).

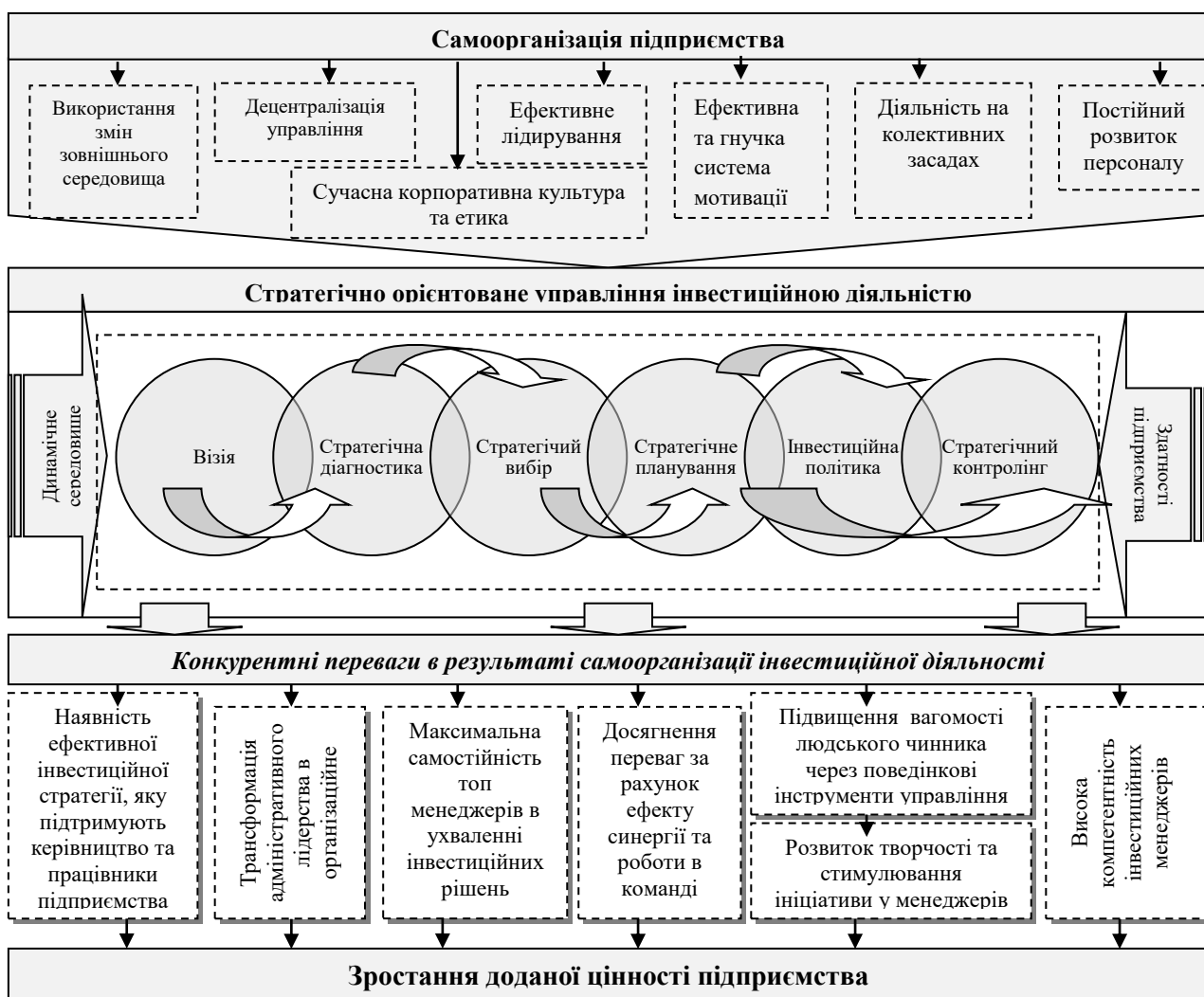

Рис. 4. Стратегічно орієнтована модель управління інвестиційною діяльністю підприємств на засадах самоорганізації

Джерело: Розроблено автором

Для інших досліджуваних металургійних підприємств впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю саме на засадах самоорганізації є завчасним через виключно декларативний характер їх стратегічної орієнтації та застосування застарілих, неефективних інструментів інвестиційного менеджменту. Для цих підприємств першочерговим є усвідомлення потреби стратегічної орієнтації їх діяльності на засадах ефективної організації інвестиційного процесу. При цьому для

компанії «Інтерпайп» об'єктивною необхідністю є забезпечення прозорої публічної діяльності, а для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» – зміщення акцентів із сировинної спрямованості бізнесу на інноваційний розвиток металургійного виробництва.

З метою з'ясування ефекту від упровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю досліджуваних підприємств у роботі розраховано прогностні показники їх економічного розвитку шляхом розв'язання рівняння поліноміальної апроксимації з урахуванням тенденцій розвитку вітчизняної металургії та можливостей самих підприємств; визначено рівень ефективності їх інвестиційної діяльності; майбутній кредитний рейтинг і вплив запропонованих заходів на результативність їх діяльності (рис. 5).

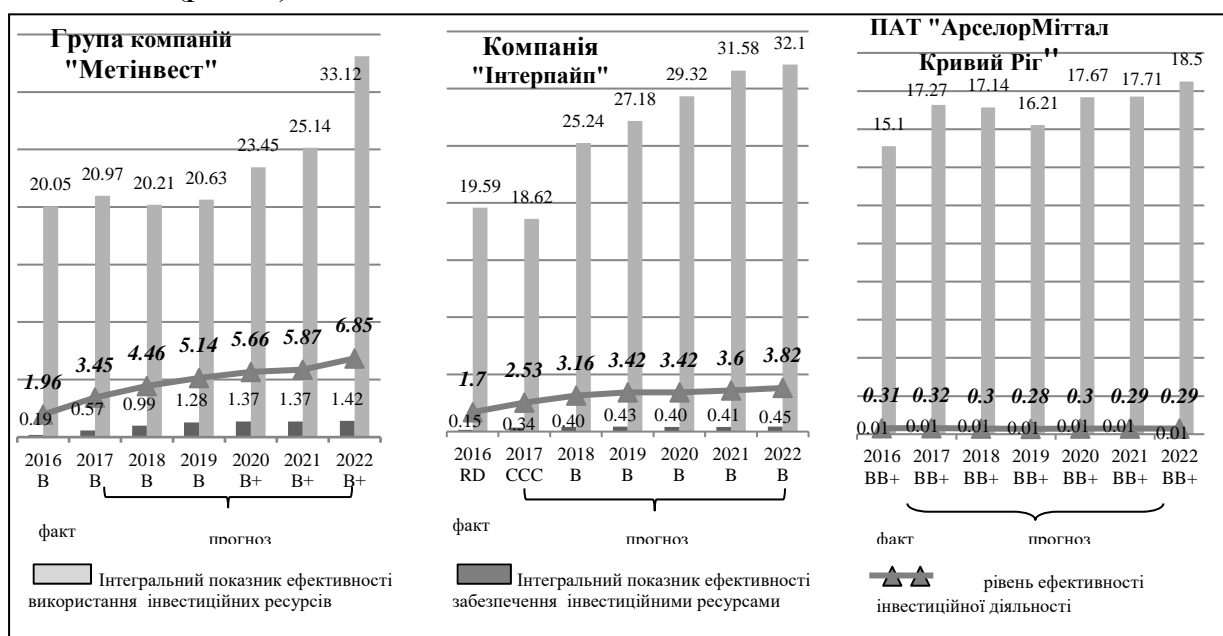

Рис.5. Прогностний рівень ефективності інвестиційної діяльності та міжнародного кредитного рейтингу провідних металургійних компаній

Джерело: розраховано автором

Доведено, що впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств забезпечує зростання ключових показників ефективності їх діяльності, створює умови для збільшення їх інвестиційної привабливості та підвищення кредитного рейтингу, розширює можливості їх інвестиційно-інноваційного розвитку. Водночас підвищення кредитного рейтингу сприяє зниженню відсотка за використання позикових коштів (прямих іноземних інвестицій), що надає змогу зекономити щорічно для групи компаній «Метінвест» близько 48 млн дол. США, а для компанії «Інтерпайп» – 28 млн. дол. США. Пролонгованим ефектом від упровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю металургійних підприємств на засадах самоорганізації має стати перехід до новітніх технологічних укладів п'ятого та шостого покоління, що є обов'язковим для діяльності в умовах К-суспільства (Knowledge society).

ВИСНОВКИ

У дисертації міститься теоретичне узагальнення і нове вирішення актуального наукового завдання щодо оцінювання та забезпечення ефективного управління інвестиційною діяльністю підприємств за сучасних умов їх функціонування на засадах стратегічної орієнтації менеджменту та самоорганізації діяльності. Це дало змогу отримати такі теоретичні і практичні результати:

1. Наукова думка щодо сучасного трактування сутності категорії «інвестиції» має вектор подальшого еволюціонування, пов'язаного, передусім, із мінливістю умов здійснення інвестиційної діяльності підприємств, а отже, і мети інвестування. Тому на сучасному етапі розвитку економічних відносин під інвестиціями слід розуміти вкладання різних видів капіталу в об'єкти підприємницької та іншої діяльності суб'єктів господарювання з метою зростання ринкової вартості бізнесу та створення цінності для всіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів). З огляду на це, інвестиційний процес є здійсненням певної сукупності дій щодо зміни стану інвестиційного середовища суб'єкта економічної діяльності з метою його ефективного функціонування та розвитку. Інвестиційна діяльність відображає повторення в часі відтворення інвестиційних процесів, метою яких є досягнення цілей стратегічного розвитку суб'єктів ринкових відносин з урахуванням факторів часу та ризику.

2. Управління інвестиційною діяльністю підприємства є складним багаторівневим процесом залучення інвестиційних ресурсів у діяльність суб'єкта ринкових відносин з метою їх ефективного використання й створення цінностей для всіх учасників бізнесу. Водночас високий динамізм економічного середовища зумовлює новий формат інвестиційної діяльності підприємств в умовах становлення економіки знань і трансформацію практично всіх складових процесу управління, зокрема інвестиційної стратегії, інвестиційних ресурсів, інвестиційного портфеля, інвестиційної привабливості та інвестиційних ризиків.

3. В умовах розвитку економіки знань єдиним ефективним способом управління інвестиційною діяльністю підприємств є стратегічний менеджмент, а формою його реалізації – стратегічно орієнтована модель управління інвестиційною діяльністю підприємств зі складовими: візія, стратегічна діагностика, стратегічний вибір ключових напрямів і механізмів інвестиційного розвитку, стратегічне планування, інвестиційна політика та програма, стратегічний контролінг. Успішність реалізації цієї моделі, насамперед, залежить від організаційної форми діяльності суб'єкта господарювання, а найбільш результативними її видами в умовах економіки знань вважаються горизонтальні структури. Для національної моделі корпоративного управління характерним є тренд формування вертикально-інтегрованих структур, більш ефективних в умовах індустріальної економіки.

4. Проблему сучасного управління інвестиційною діяльністю підприємств було досліджено за матеріалами найбільших металургійних гігантів вітчизняної економіки, зокрема: групи компаній «Метінвест»,

вертикально-інтегрованої компанії «Інтерпайп» і ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг», які разом забезпечують виробництво близько 70% обсягу української сталі. Основними напрямками інвестиційної діяльності вітчизняних металургійних підприємств є інвестиції у виробництво, енергозбереження, охорону навколишнього середовища, безпеку праці тощо, а основними джерелами фінансування – переважно власні кошти, обсяг яких є недостатнім для капіталомістких металургійних проектів. Водночас амортизаційні кошти, які згідно досвіду розвинутих країн є найбільш привабливими джерелами фінансування інвестиційної діяльності металургійних підприємств, потребують подальшого державного регулювання в контексті підвищення норм амортизації та введення амортизаційних премій для підприємств, що використовують високотехнологічне обладнання в багатопередільному виробництві.

5. Найбільшими бізнес-ризиками світових металургійних підприємств останніми роками є неготовність до динамічного зростання, низька продуктивність праці, обмежений доступ до капіталу, послаблення впливу ресурсного націоналізму, втрата «соціальної ліцензії», нестабільність цін і валютних курсів, висока капіталомісткість металургійних проектів, обмежений доступ до енергоресурсів, практична відсутність сучасних інновацій. Що стосується вітчизняних металургійних підприємств, то до цих ризиків слід додати відсутність дієвої промислової державної політики і, як наслідок – звуження внутрішнього ринку та внутрішнього споживання металопродукції, шахрайство та корупцію, неефективну систему управління персоналом, втрату виробничих потужностей в зоні АТО тощо.

6. Українським металургійним підприємствам для ефективного функціонування в умовах становлення економіки знань необхідні випереджаюча модернізація їх виробництва, підвищення якості та розширення випуску металопродукції з вагомою доданою вартістю, а також орієнтація на потреби партнерів-споживачів, що можливо лише за умов стратегічної орієнтації їх діяльності. Економічним обґрунтуванням такої орієнтації є об'єктивна потреба залучення в процес інвестиційних ресурсів як матеріального так й інтелектуального походження; здешевлення вартості позикових коштів; зменшення ризиків інвестиційної діяльності, що у сукупності забезпечує розширення потенційних можливостей металургійних підприємств у довгостроковій перспективі.

7. На сьогодні стратегічно орієнтованою можна вважати тільки групу компаній «Метінвест». Підвищення ефективності інвестиційного менеджменту цієї групи компанії потребує: розширення горизонту стратегічного бачення не менш як до 15 років; визначення інноваційних напрямів її розвитку з урахуванням довгострокових потреб стратегічних партнерів-споживачів її продукції; виокремлення інвестиційної стратегії як напряму стратегічного управління з метою зосередження його можливостей на критично важливих аспектах інвестиційної діяльності, а також превалювання ментально-когнітивних аспектів управління та зростання ролі людського фактора. Саме їх було покладено в основу авторської ідеї

впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств на засадах самоорганізації. Для інших досліджуваних металургійних підприємств стратегічний інвестиційний менеджмент є практично новим способом процесу керування й передбачає впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління на засадах ефективної організації інвестиційного процесу.

8. В основу стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств на засадах самоорганізації покладено синергетичний ефект від стратегічної орієнтації інвестиційного менеджменту та самоорганізації підприємства, які разом уможливають використання змін зовнішнього середовища для забезпечення конкурентних переваг суб'єктам ринкових відносин. До таких переваг, у першу чергу, слід віднести: наявність зрозумілої та підтриманої керівництвом і працівниками підприємств інвестиційної стратегії; максимальну самостійність топ-менеджерів в ухваленні інвестиційних рішень; досягнення конкурентних переваг за рахунок синергії та роботи в команді; підвищення вагомості й належного рівня використання людського фактора через поведінкові інструменти управління; високу компетентність інвестиційних менеджерів; ефективну систему мотивації тощо.

9. Результати прогнозування наслідків впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю досліджуваних підприємств свідчать про зростання практично всіх показників ефективності їх діяльності, підвищення їх інвестиційної привабливості, зменшення вартості (відсотка за кредит) інвестицій, забезпечення більш високого рівня нівелювання інвестиційних ризиків, підвищення організаційних здатностей інтегрованих підприємств, розширення динамічної складової їх інвестиційних ресурсів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз:

1. Бесараб С. О. Інвестиційна привабливість підприємств металургійної галузі: проблеми та перспективи розвитку / С.О. Бесараб // Економіка. Фінанси. Право (Index Copernicus). – 2014. – №8/1. – С. 11–15 (0,5 д.а.).

2. Бесараб С. О. Сучасні тенденції розвитку підприємств металургійної галузі України / С.О. Бесараб // Інвестиції: практика та досвід (Index Copernicus, Scientific Indexing Services, Google Scholar). – 2016. – № 23. – С. 62–65 (0,5 д.а.).

3. Бесараб С. О. Проблеми забезпечення інвестиційної діяльності металургійних підприємств України / С.О. Бесараб // Інвестиції: практика та досвід (Index Copernicus, Scientific Indexing Services, Google Scholar). – 2017. – № 2. С. 68–72 (0,7 д.а.).

4. Бесараб С. О. Визначення сутності інвестицій / С.О. Бесараб // Ефективна економіка: електронне наукове видання (Index Copernicus,

Google Scholar). – 2017. – № 5. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua> (0,4 д.а.).

5. Бесараб С. О. Комплексна модель управління інвестиційною діяльністю підприємств / С.О. Бесараб // Стратегія економічного розвитку України (ULRICHSWEB, Scientific Indexing Services, Google Scholar). – 2017. – № 40. – С. 86–92 (0,6 д.а.).

У наукових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз:

6. Бесараб С. О. Стратегічно-орієнтована модель управління інвестиційною діяльністю підприємств / С.О. Бесараб, Г. О. Швиданенко // Економіка і Фінанси (ULRICHSWEB, Index Copernicus, eLIBRARY.RU). – 2017. – № 9. – С. 38–45 (0,6 д.а., особисто автору – 0,3 д.а., автором обґрунтовано необхідність застосування стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств).

В інших наукових виданнях:

7. Бесараб С. О. Інвестиційна привабливість підприємств металургійної галузі в сучасних умовах / С.О. Бесараб // Перспективи розвитку економіки в умовах глобальної кризи: Зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (27 червня 2014 р.) – Дніпропетровськ, – 2014. – С.13–16 (0,2 д.а.).

8. Бесараб С. О. Сучасні тенденції розвитку підприємств металургійної галузі / С.О. Бесараб // Економіка підприємства: теорія і практика: Зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф. (13 жовтня 2016 р.) – К.: КНЕУ, 2016. – С. 127–129 (0,2 д.а.).

9. Бесараб С. О. Управління інвестиційною діяльністю сучасних підприємств / С.О. Бесараб // Модернізація національної економіки країни: шляхи виходу із кризи: Зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (26 травня 2017 р.) – Тернопіль, 2017. – С. 102–105 (0,2 д.а.).

10. Бесараб С.О. Ефективне управління інвестиційною діяльністю підприємств як запорука їх перспективного розвитку // Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення: Зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.: вип. 22 (20 вересня 2017 р.). Тернопіль. 2017. – С.75–77 (0,2 д.а.).

11. Besarab S. Strategic management of investment activities of enterprises in the light of dynamic confidence concept // World scientific extent: Collection of scientific articles. – Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, – 2017. – P. 51–56 (0,3 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Бесараб С. О. Управління інвестиційною діяльністю підприємств (за матеріалами металургійних підприємств України) – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, 2018.

Дисертацію присвячено питанням ефективного управління інвестиційною діяльністю металургійних підприємств в умовах динамічного середовища.

Поглиблено теоретико-методичні основи управління інвестиційною діяльністю підприємств, а саме: досліджено теоретичні підходи до визначення економічної сутності категорії «інвестиції» та встановлено її взаємозв'язок з такими поняттями, як «інвестиційний процес», «інвестиційна діяльність», «управління інвестиційною діяльністю». Удосконалено класифікацію інвестицій на засадах діяльності підприємств, а також досліджено фактори впливу на їх інвестиційну привабливість. Обґрунтовано теоретико-методичний підхід до застосування стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств.

Досліджено сучасні проблеми розвитку світової металургії та її вплив на діяльність вітчизняних металургійних підприємств. На основі даного дослідження здійснено комплексну діагностику поточного стану, динаміки, проблем, перспектив і потенційних можливостей розвитку металургійних підприємств України. Проведено аналітичне оцінювання рівня ефективності їх інвестиційної діяльності.

Розроблено практичні рекомендації щодо адаптації стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю залежно від загального рівня стратегічної орієнтованості суб'єкта господарювання. Обґрунтовано впровадження стратегічно орієнтованої моделі управління інвестиційною діяльністю підприємств на засадах самоорганізації, яка побудована з урахуванням ментально-когнітивних інструментів в інвестиційному менеджменті.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна стратегія, інвестиційні ресурси, інвестиційна привабливість, інвестиційні ризики, інвестиційний портфель, стратегічне управління, ефективне управління інвестиційною діяльністю, економіка знань, динамічне середовище.

АННОТАЦИЯ

Бесараб С. А. Управление инвестиционной деятельностью предприятий (по материалам металлургических предприятий Украины) – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – Экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности), ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», Киев, 2018.

Диссертация посвящена вопросам эффективного управления инвестиционной деятельностью металлургических предприятий в условиях турбулентности бизнес-среды и необходимости развития в условиях становления экономики знаний.

Усовершенствованы теоретико-методические основы управления инвестиционной деятельностью предприятий, а именно: исследованы теоретические подходы к определению экономической сущности категории

«инвестиции» и установлена ее взаимосвязь с такими понятиями, как «инвестиционный процесс», «инвестиционная деятельность», «управление инвестиционной деятельностью».

Усовершенствована классификация инвестиций с позиций деятельности предприятий: дополнена критериями «по направлениям инвестирования предприятий», «по целям инвестирования предприятий», «по видам ожидаемого эффекта от деятельности предприятий» и «по видам инвестиционных ресурсов»), а также классификация факторов влияния на инвестиционную привлекательность предприятий, которая дополнена внутренними факторами влияния на уровне субъектов хозяйствования, отдельными факторами на уровне государства («наличие бюрократических барьеров и коррупции», «политика страны в сфере НТП») и отрасли («наличие программы развития отрасли», «концентрация отрасли и уровень интеграционных процессов») для расширения видения возможных путей повышения их инвестиционной привлекательности. Обоснован теоретико-методический подход к применению стратегически ориентированной модели управления инвестиционной деятельностью предприятий.

Осуществлена комплексная диагностика текущего состояния, динамики, проблем, перспектив и потенциальных возможностей развития металлургических предприятий Украины. Проведено аналитическое оценивание уровня эффективности их инвестиционной деятельности. Разработаны практические рекомендации по адаптации стратегически ориентированной модели управления инвестиционной деятельностью в зависимости от общего уровня стратегической ориентированности предприятия. Для субъектов хозяйствования, имеющих опыт стратегического менеджмента и высокий уровень корпоративной культуры, предложена стратегически ориентированная модель управления инвестиционной деятельностью предприятий на основе самоорганизации, в которой преобладают ментально-когнитивные аспекты управления, способствующие развитию творчества и инициативы менеджеров предприятий, повышению роли человеческого фактора в инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, инвестиционная стратегия, инвестиционные ресурсы, инвестиционная привлекательность, инвестиционные риски, инвестиционный портфель, стратегическое управление, эффективное управление инвестиционной деятельностью, экономика знаний, динамическая среда.

ABSTRACT

Besarab S.O. Management of investment activity of enterprises (based on materials of metallurgical enterprises of Ukraine) - Manuscript.

The thesis for obtaining the scientific degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.04 - Economics and Management of Enterprises (by the economic activity types). – SHEE «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman». – Kyiv, 2018.

The dissertation is devoted to questions of effective management of investment activities of metallurgical enterprises in conditions of dynamic environment.

The theoretical and methodological foundations of management of investment activities of enterprises are deepened, namely: the theoretical approaches to the definition of the economic essence of the category "investment" are investigated and its relationship with such concepts as "investment process", "investment activity", "management of investment activity". The classification of investments on the basis of activity of enterprises has been improved, and the factors influencing their investment attractiveness have been investigated. The theoretical and methodical approach to application of strategically oriented model of management of investment activities of enterprises is substantiated.

The modern problems of development of the world metallurgy and its influence on activity of the domestic metallurgical enterprises are investigated. On the basis of this research, a comprehensive diagnostics of the current state, dynamics, problems, prospects and potential opportunities for the development of metallurgical enterprises of Ukraine was carried out. An analytical estimation of the efficiency level of their investment activities was conducted.

Practical recommendations for adaptation of strategically oriented model of investment activity management are developed depending on the general level of strategic orientation of the subject of management. The implementation of a strategically oriented model of investment activities management of enterprises on the basis of self-organization based on mentally-cognitive tools in investment management is substantiated.

Key words: investment, investment activity, investment strategy, investment resources, investment attractiveness, investment risks, investment portfolio, strategic management, effective management of investment activity, knowledge economy, dynamic environment.